

Силата на производителността

Ние препоръчваме на правителството да прочете публикуваната неотдавна книга на Уилиам Люис¹ “Силата на производителността: богатство, бедност и заплахата пред глобалната стабилност” (*William W. Lewis, The Power of Productivity: Wealth, Poverty, and the Threat to Global Stability, Chicago and London, The University of Chicago Press, 2004.*

Книгата е полезно четиво за всеки, който се опитва да прави стопанска и друга политика.²

Ето как самият автор определя десетте най-важни заключения, до които е стигнал.

Първо, много хора смятат, че причините за незадоволителното икономическо развитие трябва да се търсят на макроикономическо ниво. *Оценката на икономическото развитие изисква анализ на ниво отделни индустрии, например автомобилна, банкова, търговия на дребно.* Това е ниво “сектор”. На секторно ниво трябва да се търсят и причинните фактори за икономическото развитие.

Второ, отвъд макроикономическата политика, икономическият анализ обикновено завършва с извода, че разликите в икономическото развитие се дължат на разлики в трудовия и капиталов пазар. *Този извод е погрешен. Разликите в конкуренцията на стоковите пазари са много по-важни. Политиките, които управляват конкуренцията на стоковите пазари са точно толкова важни, колкото макроикономическата политика.*

Трето, Вашингтонският консенсус през 90-те години смяташе, че елементи като гъвкави валутни курсове, ниска инфлация и платежоспособно правителство са най-важните фактори за икономическото развитие. *Един фактор бе дълбоко подценен, а именно - равнопоставеността в правилата на играта.*

Четвърто, много хора смятат, че образователното ниво на работната сила на една страна в определен момент е причината за успеха или провала на икономиката. *Важността на образованието на работната сила е далеч надценена. С други думи, образованието не е начинът за излизане от бедността. Високото образователно ниво не е гаранция за висока производителност. Истината е, че независимо от общото образователно ниво, работниците по света могат да бъдат адекватно обучени.*

Пето, много хора смятат, че достъпът до капитал е определящият фактор за производителна икономика. Затова те смятат, че ако богатите страни изпращат пари на бедните, то последните ще станат по-богати. *Решението не е свързано с повече капитал. Напротив, решението е във производителността на страната, или начинът по който всяка страна организира или използва труда и капитала си. Ако бедните страни бяха повишили производителността си и балансирани бюджетите си, те щяха да разполагат с повече капитал за растеж от вътрешни спестявания и чуждестранни инвеститори.*

Шесто, много хора приемат “социалните цели” за “добри”. Тарифите за внос, субсидираните заеми за малкия бизнес и високите задължителни минимални заплати са все примери за икономически

¹ Уилиам Люис през последните 20 години е партньор в известната консултантска компания МакКинзи и директор на мозъчния тръст на компанията, Институтът МакКинзи. В предговора си към книгата той благодари на всичките сътрудници на компанията за приноса им в наблюдението на процесите, които авторът описва.

² На онези, които не им се чете толкова много и на английски, ние препоръчваме една друга книга – Джеймс Гуортни, Ричард Строуп. Какво всеки трябва да знае за икономиката и просперитета. София, ИПИ, 1994; тя претърпя две издания, но отдавна е изчерпана в книжарниците, но може да бъде намерена в Интернет:

http://www.easibulgaria.org/what_to_know.php

политики, прилагани да постигат социални цели. *Не можем да имаме всичко. Тези мерки разрушават значително пазара и ограничават растежа на производителността, намаляват икономическия растеж и водят да по-голяма безработица. Вместо да подкрепяме подобни мерки, по-добре е да предоставим еднакви условия за всички, да създадем голяма икономическа “торта” и да управляваме разпределението ѝ чрез данъчното облагане на отделните хора.*

Седмо, повечето хора не разпознават разрушителния ефект на голямото правителство върху икономическото развитие. *Големите правителства изискват високи данъци. Когато част от икономиката е неформална, и затова не се облага, бремето пада върху регистрирания бизнес. Това данъчно бреме не е съществувало когато днешните богати страни са били по-бедни.*

Осмо, преобладаващата част от хората смятат, че спасението трябва да се очаква от елита на страната, образованите технократи, политическия и бизнес елит, и интелектуалците, които в сътрудничество ще успеят да управляват икономиката чрез правителството. *Елитите са причината за големите правителства. Особено в бедните страни, елитите лицензират бизнеса, контролират международните финансови и стокови потоци, насърчават непосилни системи за социални подпомагане и благодетелстват държавни дейности. Много често елитите се благодетелстват много щедро.*

Девето, някои хора смятат, че страните трябва да защитават собственото си производство и индустрии, и едновременно да получават капитал от други страни. *Това е погрешно. Преките инвестиции от по-производителни фирми от богатите страни ще повишат производителността и икономическия растеж в бедните страни много повече, отколкото ако им се изпращат пари. Бедните страни имат много по-голям потенциал за бърз растеж, отколкото хората предполагат.*

Десето, много хора считат, че производството е единствено необходимото условие за създаване на икономическа стойност. Затова правителствата понякога защитават бизнеса, независимо от неговото развитие. *Те обаче не виждат връзката между производство и потребление. Произведените стоки имат стойност единствено защото потребителите ги искат. Ако не ги искат по някакви причини (например висока цена), производителите трябва да прекратят производството. Само една сила може да защити интересите на производителя – интересите на потребителя. Повечето бедни страни са далеч от мисленето от гледна точка на потребителя и неговите права. Затова те са бедни.*

Тези заключения са резултат от проучванията на McKinsey Global Institute за последните дванадесет години. Таза работа е основана на това как индивидуалните бизнеси – от завода за самолети до незаконните продавачи на улицата и всичко между тях – всъщност се развиват ежедневно. Разбирането за икономиката идва от основата, вместо от върха; нужен е поглед от корените вместо от птичи полет. Тази книга ще предостави доказателства и аргументи за изброените по-горе заключения.